

Etholiadau lleol yng
Nghymru Mai 2019-2020

Canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid

Rhan 3 o 6 – Gwariant a
rhoddion

Mae'r canllawiau hyn ar gyfer yr etholiadau lleol yng Nghymru a gynhelir yn 2019 a 2020.

Cyfieithiadau a fformatau eraill

I gael gwybodaeth am sut i gael y cyhoeddiad hwn mewn iaith arall, neu mewn print bras neu Braille, cysylltwch â'r Comisiwn Etholiadol:

Ffôn: 020 7271 0500

E-bost: publications@electoralcommission.org.uk

Ynglŷn â'r canllawiau hyn

Rydym yn defnyddio 'chi' i gyfeirio at yr asiant a'r ymgeisydd. Rydym yn defnyddio 'rhaid' wrth gyfeirio at ofyniad cyfreithiol neu reoliadol penodol. Rydym yn defnyddio 'dylai' ar gyfer eitemau sydd yn arfer da gofynnol yn ein barn ni, ond nad ydynt yn ofynion cyfreithiol. Nodwn yn glir p'un a yw'r rhwymedigaeth gyfreithiol yn gymwys i'r ymgeisydd, neu'r asiant, yn unig. Nid oes rhaid i chi ddilyn y canllawiau hyn, ond os gwnewch hynny, byddwch fel arfer yn gwneud digon i gydymffurfio â'r gyfraith.

Beth sy'n digwydd os na fyddwch yn dilyn y rheolau?

Os nad ydych yn cydymffurfio â'r gofynion cyfreithiol na rheoliadol, gallwch fod yn destun sancsiynau troseddol. Os enillwch yr etholiad, gallech gael eich gwahardd rhag dal swydd os bydd rhywun yn llwyddo mewn deiseb etholiadol yn eich erbyn.

Os derbyniwch roddion na allwch eu derbyn yn gyfreithiol, gallwch fod yn cyflawni trosedd a gallwn wneud cais i'r llysoedd am iddynt gael eu fforffedu.

Mae rhagor o wybodaeth am rôl reoleiddio'r Comisiwn yn:

<http://www.electoralcommission.org.uk/cymru/our-work/roles-and-responsibilities/our-role-as-regulator-of-political-party-finances>

Gwariant a rhoddion

Mae'r ddogfen hon yn esbonio:

Y rheolau ar wariant a rhoddion i ymgeiswyr ac asiantiaid yn y cyfnod cyn yr etholiadau lleol yng Nghymru ar 4 Mai 2017

Mae'r ddogfen yn cwmpasu:

- y cyfnod a reoleiddir
- faint y gallwch ei wario
- y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau
- pa roddion y gallwch eu derbyn
- sut i wirio rhoddion a gewch
- pa wybodaeth y mae angen ei chofnodi a rhoi gwybod amdani

Ffurflenni:

- [Ffurflen gwariant a rhoddion ymgeisydd](#)
- [Datganiad yr ymgeisydd](#)
- [Datganiad yr asiant](#)

Cyflwyniad

Rhaid i ymgeiswyr a'u hasiantiaid mewn etholiadau lleol ddilyn rheolau penodol ynghylch faint y gallant ei wario, gan bwy y gallant dderbyn rhoddion a beth y mae'n rhaid iddynt ei gofnodi ar ôl yr etholiad.

Mae'r ddogfen hon yn esbonio'r rheolau ar gyfer yr etholiadau lleol yng Nghymru, i'w cynnal ar 4 Mai 2017.

Mae **Adran A** yn nodi'r rheolau ynglŷn â faint y gallwch ei wario, y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau a pha wybodaeth y mae angen ei chofnodi.

Mae **Adran B** yn nodi'r rheolau ynglŷn â rhoddion, sut i wirio a allwch eu derbyn a pha gofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw. Mae rhoddion yn cynnwys cyfraniadau o arian, nwyddau neu wasanaethau tuag at eich gwariant.

Mae **Adran C** yn esbonio sut i roi gwybod am gyllid eich ymgyrch ar ôl yr etholiad. **Hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian, rhaid i chi gyflwyno adroddiad o hyd.**

Yr asiant etholiadol sy'n bennaf cyfrifol am gydymffurfio â'r rheolau hyn, hyd yn oed os yw'n penodi is-asiant i'ch helpu gyda'ch treuliau.

Fodd bynnag, ar ôl yr etholiad, rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant lofnodi datganiadau yn dweud bod eu ffurflen gwariant a rhoddion yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwybodaeth.

Mae hyn yn golygu bod angen hefyd i ymgeiswyr fod yn gwbl ymwybodol o'r rheolau a sicrhau bod eu hasiant yn eu dilyn.

Mae'r ddogfen hon yn rhan o'n cyfres o ganllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid. Gallwch gael rhagor o wybodaeth am agweddau eraill ar sefyll etholiad ar ein [tudalen canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid](#).

3

Adran A – Eich gwariant

Mae'r adran hon yn nodi'r rheolau ynglŷn â faint y gall ymgeisydd ei wario, y gweithgareddau a gwmpesir gan y rheolau a pha wybodaeth y mae angen ei chofnodi.

Trosolwg o'r rheolau

Mae'r rheolau ynglŷn â gwariant yn gymwys i wariant ar weithgareddau i hyrwyddo'ch ymgeisyddiaeth, neu feirniadu ymgeiswyr eraill, yn ystod cyfnod penodol cyn yr etholiad.

Gelwir y cyfnod hwn yn 'gyfnod a reoleiddir'. Pan ddefnyddiwn y term 'cyfnod a reoleiddir' rydym yn golygu'r adeg pan fydd terfynau gwario a rheolau yn gymwys.

Mae gwariant ymgeiswyr yn cynnwys unrhyw dreuliau yr eir iddynt, p'un a yw hynny ar nwyddau, gwasanaethau, eiddo neu gyfleusterau, at ddibenion etholiad yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir.

Mae hyn yn cynnwys:

eitemau neu wasanaethau a brynwyd cyn i'r cyfnod a reoleiddir ddechrau, ond a ddefnyddiwyd yn ystod y cyfnod hwnnw

gwerth eitemau neu wasanaethau a roddwyd i chi am ddim neu am bris gostyngol anfasnachol o fwy na 10 y cant

Ceir rheolau sy'n cwmpasu:

- pwy all awdurdodi gwariant a thalu am eitemau a gwasanaethau
- faint y gallwch ei wario
- pa weithgareddau sy'n cyfrif tuag at eich terfyn gwariant
- terfynau amser ar gyfer derbyn a thalu anfonebau
- pa gofnodion sy'n rhaid i chi eu cadw
- sut a phryd rydych yn rhoi gwybod am eich gwariant

Eich chyfrifoldeb **chi** yw adrodd gwariant ymgeisydd yn llawn a chywir, Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod yr holl wariant wedi'i awdurdodi, cofnodio ac adrodd yn gywir

Ystyr 'mynd i wariant' neu 'fynd i gostau' yw gwneud ymrwymiad cyfreithiol i wario arian, fel cadarnhau archeb.

Gelwir gwariant ymgeiswyr yn 'dreuliau' yn aml. Weithiau, mae pobl yn meddwl bod hyn yn golygu y gall gwariant gael ei addalu gan y cyngor lleol, neu gennym ni. Nid felly y mae. Nid oes gennych hawl i adennill unrhyw wariant o arian cyhoeddus.

5

Pryd y bydd y rheolau ynglŷn â gwariant a rhoddion ymgeiswyr yn gymwys?

Defnyddiwn y term 'cyfnod a reoleiddir' i olygu'r adeg pan fydd y rheolau ynglŷn â gwariant a rhoddion yn gymwys.

Y cyfnod a reoleiddir

Mae'r cyfnod a reoleiddir ar gyfer etholiadau llywodraeth leol 2017 yng Nghymru yn dechrau ar **y diwrnod ar ôl y dyddiad** y byddwch yn dod yn ymgeisydd yn swyddogol ac yn dod i ben ar y diwrnod pleidleisio, sef 4 Mai 2017.

Y dyddiad cynharaf y gallwch ddod yn ymgeisydd yn swyddogol yw'r dyddiad olaf y cyhoeddir yr hysbysiad etholiad, sef **27 Mawrth 2017**.

Byddwch yn dod yn ymgeisydd ar y dyddiad hwn os ydych chi neu eraill eisoes wedi cyhoeddi'ch bwriad i sefyll. Er enghraifft, efallai fod eich plaid wedi cyhoeddi datganiad i'r wasg pan gawsoch eich dewis, neu efallai eich bod wedi sôn am eich bwriad mewn cyfarfod i drigolion.

Os nad yw'ch bwriad i sefyll wedi cael ei gyhoeddi erbyn 27 Mawrth 2017, byddwch yn dod yn ymgeisydd yn swyddogol ar y dyddiad cynharaf o'r rhain:

- y dyddiad y cyhoeddir eich bod yn bwriadu sefyll; neu
- y dyddiad y cyflwynwch eich papurau enwebu.

Rhaid i hyn fod cyn y daw'r cyfnod enwebu i ben, sef 4pm ar 4 Ebrill 2017.

I gael gwybodaeth am ddod yn ymgeisydd gweler:

- [tudalen canllawiau i ymgeiswyr ac asiantiaid](#)

Faint y gallaf ei wario?

Y terfyn gwariant ar gyfer y cyfnod a reoleiddir yw £740, ynghyd â 6c fesul etholwr llywodraeth leol yn y ward a gofrestrwyd i bleidleisio ar y diwrnod olaf ar gyfer cyhoeddi'r hysbysiad etholiad yn y ward lle rydych yn sefyll.

Er enghraifft

Os oes 7,500 o etholwyr mewn ward, y terfyn gwariant yw:

$$£740 + (7,500 \times 0.06) = £1,190$$

Bydd eich swyddog cofrestru etholiadol lleol yn gallu rhoi nifer yr etholwyr yn y ward i chi.

Terfynau gwariant ar gyfer ymgeiswyr ar y cyd

Rydych yn ymgeisydd ar y cyd os ydych yn sefyll yn yr un ward ac:

- mae gennych yr un asiant etholiadol
- rydych yn defnyddio'r un ystafelloedd ymgyrchu
- rydych yn cyhoeddi deunydd ar y cyd

Mae gan ymgeiswyr ar y cyd derfynau gwariant is, gan eu bod yn rhannu rhai o'r costau. Dylech gyfrifo eich terfyn gwariant fel yr eglurir uchod, ac wedyn ei leihau yn ôl:

Nifer yr ymgeiswyr ar y cyd	Gostyngiad ar y terfyn gwariant
Dau	25% - chwarter
Tri neu fwy	33% - traean

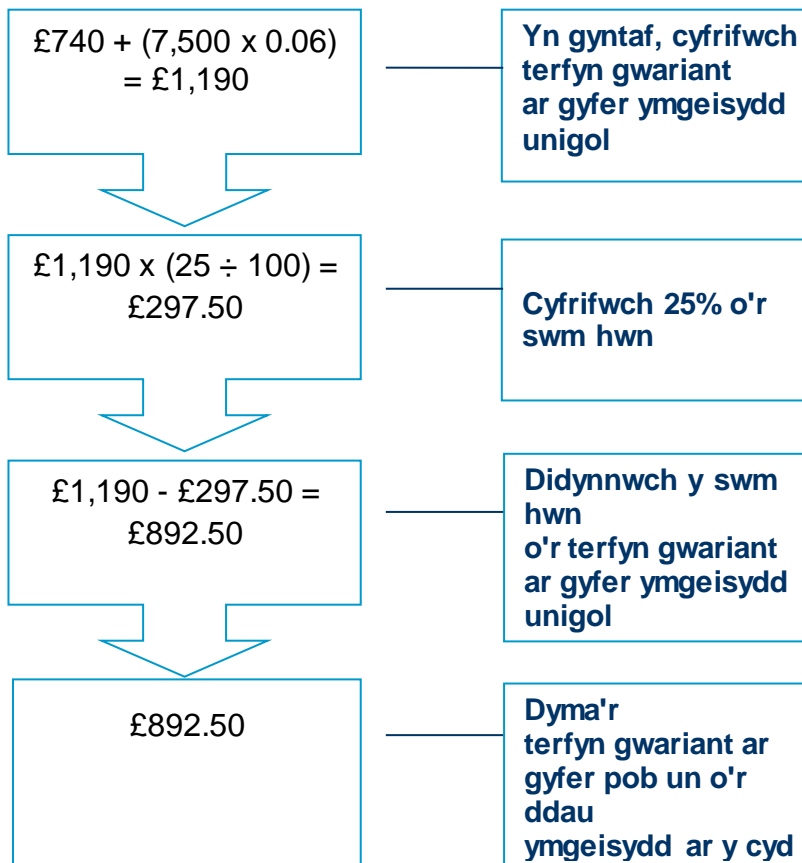
Os nad ydych yn siŵr p'un a ydych yn ymgeisydd ar y cyd, cysylltwch â [ni](#).

7

Er enghraifft:

Mae dau ymgeisydd sy'n sefyll yn yr un ward yn penderfynu cyhoeddi deunydd ymgyrchu ar y cyd. Mae hyn yn golygu eu bod yn ymgeiswyr ar y cyd.

Mae 7,500 o etholwyr yn y ward lle maent yn sefyll. I gyfrifo terfyn gwariant pob ymgeisydd ar y cyd:

Beth sy'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd?

Mae gwariant ymgeiswyr yn cynnwys costau:

- hysbysebion o unrhyw fath. Er enghraifft, posteri, hysbysebion mewn papurau newydd, gwefannau neu fideos YouTube
- deunydd a anfonwyd at bleidleiswyr yn ddigymell. Er enghraifft, llythyrau, taflenni neu negeseuon e-bost a anfonwch nad ydynt mewn ymateb i ymholiadau penodol
- costau cludiant. Er enghraifft, ceir wedi'u llogi neu gludiant cyhoeddus i chi neu'ch ymgyrchwyr
- cyfarfodydd cyhoeddus
- costau staff. Er enghraifft, cyflog asiant, neu staff wedi'u secondio gan eu cyflogwyr i chi. Nid oes angen i chi gynnwys amser a dreulir ar eich ymgyrch gan wirfoddolwyr
- swyddfeydd. Er enghraifft, swyddfa'ch ymgyrch
- costau gweinyddol. Er enghraifft, biliau ffôn, deunydd ysgrifennu, llungopiâu a defnyddio cronfeydd data

Ar gyfer pob gweithgarwch, rhaid i chi gynnwys yr holl gostau cysylltiedig. Er enghraifft, os ydych yn llunio taflenni neu hysbysebion, rhaid i chi gynnwys y costau dylunio a dosbarthu.

Nid oes angen i chi gynnwys costau teithio, bwyd a llety pobl tra byddant yn ymgyrchu ar eich rhan, oni bai eich bod yn eu had-dalu.

9

Beth nad yw'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd?

- unrhyw beth (ac eithrio hysbysebion) sy'n ymddangos mewn papur newydd neu ar sianel ddarlledu drwyddedig
- cyfleusterau a ddefnyddiwyd am fod gennych hawl i wneud hynny fel ymgeisydd, megis ystafell gyhoeddus ar gyfer cyfarfod
- amser gwirfoddolwyr gan gynnwys amser a dreulir gan eich staff nad ydych yn eu talu amdano
- y defnydd o brif gartref rhywun, a ddarperir am ddim
- y defnydd o gar personol rhywun neu ddull cludiant arall, a gaffaelwyd yn bennaf at ddefnydd personol yr unigolyn hwnnw ac a ddarperir am ddim
- cyfarpar cyfrifiadurol cyffredinol a brynir at ddefnydd personol yr ymgeisydd

Cyfarfodydd cyhoeddus

Nid oes angen i chi gynnwys:

- digwyddiadau a gynhelir i aelodau'ch plaid yn unig
- digwyddiadau a gynhelir yn bennaf at ddibenion ac eithrio'ch ymgyrch, lle mae'ch presenoldeb yn gysylltiedig – er enghraifft, digwyddiad cymdeithasol blynyddol lle rydych yn dweud ychydig o eiriau

Yn yr achosion hyn, dylech wneud asesiad gonest yn seiliedig ar y ffeithiau ynghylch a yw'r cyfarfod wir yn cael ei gynnal at ddibenion eraill.

Efallai y cewch eich gwahodd i hustyngau a gynhelir gan sefydliadau lleol neu grwpiau cymunedol hefyd. Rydym wedi cyhoeddi canllawiau ar wahân ar [hustyngau](#) sy'n esbonio pryd

y bydd y rheolau ynglŷn â gwariant yn gymwys i'r digwyddiadau hyn o bosibl.

Amser gwirfoddoli

Weithiau, efallai na fyddwch yn siŵr a yw rhywun sy'n gweithio dros eich ymgyrch yn wirfoddolwr neu a ddylech gyfrif ei amser tuag at eich terfyn gwariant. Er enghraifft, efallai fod yr unigolyn yn cynnig gwasanaethau tebyg yn broffesiynol i'r rhai y mae'n eu cyflawni i chi.

Bydd yn wirfoddolwyr:

- os na fydd ei gyflogwr yn ei dalu am yr amser a dreulir ganddo ar eich ymgyrch
- os bydd yn defnyddio ei wyliau blynyddol
- os yw'n hunangyflogedig ac na fyddwch yn elwa ar unrhyw yswiriant proffesiynol sydd ganddo

Os bydd yn defnyddio cyfarpar neu ddeunyddiau arbenigol, dylech ystyried a yw eu defnydd yn wariant tybiannol.

Treuliau personol

Mae treuliau personol yn cynnwys treuliau teithio a byw rhesymol (fel costau gwesty) yr ymgeisydd. **Nid** yw treuliau personol yn cyfrif tuag at y terfyn gwariant, ond **rhaid** i chi eu cofnodi ar eich ffurflen gwariant.

Gall treuliau personol gynnwys llogi car i'r ymgeisydd os nad yw'r ymgeisydd yn berchen ar gar eisoes, neu os nad yw ei gar yn addas ar gyfer ymgyrchu. Er enghraifft, os ydych yn sefyll mewn etholaeth wledig, efallai y bydd yn rhesymol llogi cerbyd gyriant pedair olwyn i gyrraedd ardaloedd anghysbell.

Rhaid i ymgeiswyr ddarparu datganiad ysgrifenedig o'u treuliau personol i'r asiant o fewn 21 diwrnod i ddatgan y canlyniad.

Deunydd y gellir ei lawrlwytho

Os rhoddwch ddeunydd ar wefan i bobl ei argraffu at eu defnydd personol, fel posterï ffenestr neu ffurflenni deiseb, bydd y costau dylunio a chostau'r wefan yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd. Nid oes angen i chi gyfrif costau argraffu pobl yn

11

erbyn eich terfyn gwariant, oni bai bod pobl yn argraffu dogfennau ar eich rhan.

Os caiff y deunydd ei argraffu a'i ddosbarthu i bleidleiswyr – er enghraifft, taflen – bydd angen i chi esbonio sut rydych yn disgwyl i bobl ei ddefnyddio. Os byddwch yn awdurdodi defnydd ehangach o'r deunydd, gall y costau cynhyrchu gyfrif fel gwariant ymgeisydd ni waeth pwy sy'n ei argraffu.

Eitemau a roddir am ddim neu am bris gostyngol

Efallai y byddwch yn talu am eitemau neu weithgareddau am gost is na'u gwerth masnachol.

Er enghraifft:

- mae cyflenwr sy'n cefnogi'ch ymgyrch yn rhoi nwyddau neu wasanaethau i chi am bris gostyngol
- mae'ch plaid yn gadael i chi ddefnyddio swyddfa neu gyfleusterau eraill, neu'n talu am daflenni ar eich rhan

Rhaid i chi gofnodi gwerth masnachol **llawn** yr eitemau neu'r gweithgareddau hyn fel gwariant ymgeisydd os:

- cewch yr eitem am ddim neu am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%
- mae'r gwahaniaeth mewn gwerth rhwng y gyfradd fasnachol a'r hyn a dalwch dros £50

Os cewch ostyngiad o 10% neu lai, neu os yw'r gwahaniaeth mewn gwerth yn £50 neu lai, dim ond y swm a dalwch y mae'n rhaid i chi ei gofnodi.

Gelwir y gwahaniaeth rhwng y gwerth masnachol a'r pris a dalwch yn 'wariant tybiannol'.

Mae gwariant tybiannol sydd dros £50 hefyd yn rhodd. Mae rhagor o wybodaeth am y rheolau ynglŷn â rhoddion yn Adran B.

Prisio gwariant tybiannol

Os yw'r cyflenwr yn ddarparwr masnachol, dylech ddefnyddio'r cyfraddau y mae'n eu codi ar gwsmeriaid eraill. Os nad yw'r wybodaeth hon ar gael, dylech ganfod beth mae darparwyr tebyg yn ei godi am yr un nwyddau neu wasanaethau a defnyddio hyn.

Gostyngiadau masnachol yw'r rhai sydd ar gael i gwsmeriaid tebyg eraill, fel gostyngiadau ar gyfer swmp-archebion neu ostyngiadau tymhorol.

Gostyngiadau anfasnachol yw gostyngiadau arbennig a roddir i chi gan gyflenwyr. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gyfradd arbennig nad yw ar gael ar y farchnad agored.

13

Dylech gadw cofnod o'r modd y lluniwyd eich prisiad a chadw copïau o unrhyw ddyfynbrisiau a gewch.

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant ddatgan gwerth pob eitem o wariant tybiannol. Rhaid i'r gwerth a ddatganwch fod yn asesiad gonest a rhesymol o'r gwerth masnachol.

Os nad ydych yn siŵr sut y dylech brisio rhywbeth, ffoniwch neu [e-bostiwch ni](#) i gael cyngor.

Prisio staff ar secondiad

Os bydd cyflogwr yn secondio aelod o staff ar gyfer eich ymgyrch, rhaid i chi gofnodi ei gyflog gros ac unrhyw lwfansau ychwanegol fel gwariant tybiannol.

Nid oes angen i chi gynnwys cyfraniadau yswiriant gwladol na phensiwn y cyflogwr. Bydd angen i chi gynnwys gwerth unrhyw dreuliau, fel costau teithio neu fwyd, rydych chi neu'r cyflogwr yn eu had-dalu.

Rhannu Gwariant

Weithiau, efallai y bydd angen i chi rannu eich costau rhwng gweithgareddau sy'n cyfrif fel gwariant ymgeisydd a'r rhai nad ydynt yn cyfrif fel gwariant ymgeisydd.

Er enghraifft, rhwng:

- eitemau a ddefnyddiwyd cyn ac yn ystod y cyfnod a reoleiddir
- eich ymgyrch a gweithgareddau eraill fel swyddfa rydych yn ei rhannu â'ch plaid leol

Ym mhob achos, dylech wneud asesiad gonest, yn seiliedig ar y ffeithiau, o gyfran y gwariant y gellir ei phriodoli'n deg i'ch gwariant fel ymgeisydd.

Er enghraifft, os ydych yn rhannu swyddfa plaid, efallai mai dim ond dadansoddiad o gostau galwadau dros werth penodol y gall eich bil ffôn ei ddarparu.

Yn yr achosion hyn, dylech ystyried y ffordd orau o wneud asesiad gonest ar sail y wybodaeth sydd gennych. Er enghraifft, gallech gymharu'r bil ag un nad yw'n cwmpasu cyfnod a reoleiddir.

Eich chyfrifoldeb chi yw adrodd gwariant ymgeisydd yn llawn a chywir, Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod yr holl wariant wedi'i awdurdodi, cofnodio ac adrodd yn gywir.

Ar ôl yr etholiad, bydd yn rhaid i chi lofnodi ffurflen i ddatgan ei bod yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eich gwybodaeth a'ch cred.

Mae'n drosedd gwneud datganiad ffug yn fwriadol neu'n fyrbwyll.

Os ydych yn dal yn ansicr, ffoniwch neu [e-bostiwch ni](#) i gael cyngor.

I gael rhagor o wybodaeth am rannu gwariant ymgyrch plaid, gweler:

- [Papur arbenigol: rhannu gwariant](#)

15

Pwy sy'n gyfrifol am wariant ymgeisydd?

Ceir rheolau i sicrhau y gellir rheoli'r gwariant a'i gofnodi ac adrodd arno yn gywir. Eich chyfrifoldeb chi yw adrodd gwariant ymgeisydd yn llawn a chywir, Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod yr holl wariant wedi'i awdurdodi, cofnodio ac adrodd yn gywir

Yn ystod y cyfnod a reoleiddir, dim ond y bobl ganlynol y caniateir iddynt **fynd i gostau** ar wariant etholiadol:

- yr asiant
- yr ymgeisydd
- unrhyw un a awdurdodir gan yr ymgeisydd neu'r asiant

Ystyr '**mynd i gostau**' yw gwneud ymrwymiad cyfreithiol i wario arian. Rhaid i'r asiant, yn hytrach na'r ymgeisydd, wneud **taliadau** ar gyfer y rhan fwyaf o wariant yr ymgeisydd yn ystod y cyfnod a reoleiddir. Ceir tri eithriad:

- gall yr ymgeisydd dalu am eitemau cyn i'r asiant gael ei benodi
- gall yr ymgeisydd dalu am dreuliau personol ar gyfer teithio a swyddfeydd
- gall yr asiant awdurdodi rhywun yn ysgrifenedig i dalu am fân dreuliau fel deunydd ysgrifennu neu gostau postio. Rhaid i'r awdurdodiad gynnwys swm y taliad.

Gall ymgeiswyr hefyd weithredu fel eu hasiant etholiadol eu hunain. Ar ôl iddo gael ei benodi, rhaid i'r asiant gadw anfonebau neu dderbynebion ar gyfer unrhyw daliadau o £20 neu fwy.

Dylech sicrhau bod eich gwirfoddolwyr a'ch ymgyrchwyr yn ymwybodol o'r rheolau hyn ac yn gwybod pwy all ac na all fynd i gostau neu dalu costau.

Os ydych yn awdurdodi rhywun i fynd i gostau ar ran ymgeisydd, rhaid gwneud hynny'n ysgrifenedig a nodi'n glir faint y gall ei wario ac ar beth.

Mae canllawiau ar wahân ar benodi asiantiaid etholiadol ar gael ar ein [gwefan](#).

Y cofnodion y mae'n rhaid i chi eu cadw

Rhaid i chi gofnodi'ch holl wariant fel ymgeisydd. Bydd angen i chi gynnwys y wybodaeth hon ar eich ffurflen gwariant ar ôl yr etholiad.

Ar ôl iddo gael ei benodi, yr asiant fydd yn gyfrifol am bob taliad a rhaid iddo gadw anfonebau neu dderbynebion ar gyfer unrhyw daliadau o £20 neu fwy.

Yr hyn y mae angen i chi ei gofnodi

Ar gyfer pob eitem gwariant, rhaid i chi gofnodi'r wybodaeth ganlynol i'w rhoi ar eich ffurflen gwariant:

- ar gyfer beth roedd y gwariant – er enghraifft, taflenni neu hysbysebu
- enw a chyfeiriad y cyflenwr
- y swm neu'r gwerth
- ar ba ddyddiad y gwnaethoch wario'r arian

Cofiwch fod yn rhaid i chi gynnwys gwerth masnachol llawn eitemau neu wasanaethau a roddwyd i chi am ddim neu a roddwyd i chi am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10 % lle mae'r eitem yn werth mwy na £50.

Gweler tudalen 12 i gael rhagor o wybodaeth.

Rhaid i bob cost gynnwys TAW, hyd yn oed os gallwch adennill taliadau TAW.

Ar ôl yr etholiad

Ar ôl yr etholiad, rhaid i'r asiant gydymffurfio â'r terfynau amser ar gyfer:

- derbyn a thalu anfonebau
- anfon ffurflen gwariant a rhoddion at y swyddog canlyniadau lleol.

Rhaid i'r asiant a'r ymgeisydd hefyd gyflwyno datganiadau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir.

Rhaid i chi gyflwyno ffurflen a datganiadau, hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian. Gelwir hwn yn ddatganiad 'dim trafodion'.

Nodir y terfynau amser hyn, a rhagor o wybodaeth am roi gwybod am wariant, yn Adran C o'r ddogfen hon.

Adran B – Eich rhoddion

Mae'r adran hon yn esbonio'r rheolau ynglŷn â rhoddion, sut i gadarnhau y gellir derbyn rhodd a pha wybodaeth y mae angen i chi ei chofnodi.

Trosolwg o'r rheolau

Dim ond rhoddion o arian, eitemau neu wasanaethau tuag at eu gwariant ar ymgyrch gan ffynonellau penodol a leolir yn y DU yn bennaf y gall ymgeiswyr eu derbyn, a rhaid iddynt roi gwybod amdanynt i'r swyddog canlyniadau lleol ar ôl yr etholiad.

Mae hyn yn cynnwys rhoddion gan eich plaid leol.

Ar ôl y dyddiad cau ar gyfer penodi asiant etholiadol, rhaid i roddion gael eu trosglwyddo iddo mor gyflym â phosibl. Yna rhaid i'r asiant gadarnhau a ellir derbyn y rhodd ai peidio.

Rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant lofnodi datganiad ar eu ffurflen treuliau yn dweud bod y ffurflen rhoddion yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwytodaeth. Felly mae angen i'r ymgeisydd sicrhau bod ei asiant yn dilyn y rheolau.

Os na phenodwyd asiant, yr ymgeisydd sy'n gyfrifol am drafod a gwirio rhoddion.

Yn yr adran hon, rydym yn defnyddio 'chi' i gyfeirio at y person sy'n gyfrifol am ymdrin â rhoddion ar y pryd.

Mae i'r adran hon o'r canllawiau ddwy ran.

Mae [Rhan Un](#) yn esbonio'r rheolau ynglŷn â rhoddion, a chan bwy y gallwch eu derbyn.

Mae [Rhan Dau](#) yn esbonio'r gwiriadau y bydd angen i chi eu gwneud ar fathau gwahanol o roddwyr, a'r wybodaeth y bydd angen i chi ei chofnodi.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am roi gwybod am roddion ar ôl yr etholiad yn Adran C o'r ddogfen hon.

Rhan Un - Rhoddion

Beth sy'n cyfrif fel rhodd?

Rhodd yw arian, nwyddau neu wasanaethau a roddir:

- tuag at eich gwariant fel ymgeisydd
- heb godi tâl neu ar delerau anfasnachol

ac sy'n werth dros £50. Nid ystyrir bod unrhyw beth sy'n werth £50 neu lai yn rhodd.

Mae rhai enghreifftiau o roddion yn cynnwys:

- rhodd arian neu fath arall o eiddo
- talu anfoneb ar gyfer gwariant ymgeisydd a fyddai fel arall yn cael ei thalu gennych chi
- benthyciad nas rhoddwyd ar delerau masnachol
- noddi digwyddiad neu gyhoeddiad
- defnydd am ddim, neu am bris gostyngol arbennig, o eiddo neu gyfleusterau, er enghraifft defnydd am ddim o swyddfa

Rhaid i chi gynnwys rhoddion tuag at wariant ymgeisydd hyd yn oed os ydych yn eu cael cyn i chi ddod yn ymgeisydd.

I gael rhagor o wybodaeth am nawdd, gweler y ddogfen hon:

- [Noddi Taflenni Ffeithiau](#)

 Pwysig

Cronfeydd ymladd pleidiau lleol

Mae llawer o bleidiau gwleidyddol yn cynnal cronfeydd ymladd lleol i ymgeiswyr. Os yw'r gronfa wedi'i rheoli gan y blaid ac nid yr ymgeisydd, caiff rhoddion i'r gronfa eu trin fel rhoddion i'r blaid fel arfer ac nid oes angen i chi eu trin fel rhoddion i'r ymgeisydd. Fodd bynnag, bydd angen i chi roi gwybod am roddion gan y blaid leol i'ch ymgyrch.

Gan bwy y gallwch dderbyn rhodd?

Dim ond o ffynhonnell a ganiateir y gallwch dderbyn rhoddion. Ffynhonnell a ganiateir yw:

- unigolyn sydd wedi'i gofrestru ar un o gofrestrau etholwyr y DU, gan gynnwys etholwyr tramor
- plaid wleidyddol sydd wedi'i chofrestru ym Mhrydain Fawr
- cwmni sydd wedi'i gofrestru yn y DU ac sy'n gwmni corfforedig yn yr UE ac sy'n cynnal busnes yn y DU
- undeb llafur sydd wedi'i gofrestru yn y DU
- cymdeithas adeiladu sydd wedi'i chofrestru yn y DU
- partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig sydd wedi'i chofrestru yn y DU ac sy'n cynnal busnes yn y DU
- cymdeithas lesiant sydd wedi'i chofrestru yn y DU
- cymdeithas anghorfforedig sydd wedi'i lleoli yn y DU ac sy'n cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU yn gyfan gwbl neu'n bennaf ac sydd â'i phrif swyddfa yn y DU

Gallwch hefyd dderbyn rhoddion gan fathau penodol o ymddiriedolaethau a chan gymynroddion. Mae'r rheolau ynglŷn â'r rhoddion hyn yn gymhleth, felly cysylltwch â ni i gael rhagor o wybodaeth.

Er y gallwch dderbyn yn gyfreithiol roddion gan elusennau sy'n gwmnïau cofrestredig, ni chaniateir i elusennau wneud rhoddion gwleidyddol fel arfer o dan gyfraith elusennau. Dylech gadarnhau bod unrhyw elusen sy'n cynnig rhodd wedi cael cyngor gan y Comisiwn Elusennau cyn ei derbyn.

Sut rydych yn penderfynu p'un a allwch dderbyn rhodd?

Pan fyddwch yn cael unrhyw rodd o fwy na £50, rhaid i chi sicrhau ar unwaith eich bod yn gwybod pwy yw'r rhoddwr a bod y rhodd yn dod o ffynhonnell a ganiateir.

Pan fyddwch yn cael rhodd, bydd gennych 30 diwrnod i benderfynu p'un a allwch ei derbyn ai peidio.

Dylech ofyn i chi'ch hun:

- 'a wyf yn siŵr fy mod yn gwybod pwy sydd wedi rhoi'r rhodd hon?'
- 'a yw'r rhoddwr yn un a ganiateir?'

Os

- nad yw'r rhodd gan roddwr a ganiateir, neu
- am unrhyw reswm arall na allwch fod yn siŵr pwy yn union a roddodd y rhodd

rhaid i chi ei dychwelyd o fewn cyfnod o 30 diwrnod.

Os na wnewch hynny, tybir eich bod wedi'i derbyn, efallai y byddwch yn cyflawni trosedd a gallwn wneud cais i'r llysoedd am i'r rhodd gael ei fforffedu.

Os ydych wedi derbyn rhodd nas caniateir, dylech ddweud wrthym mor fuan â phosibl.

Rhoddion a roddir ar ran eraill

Os rhoddir rhodd ar ran rhywun arall, rhaid i'r person sy'n rhoi'r rhodd i chi ddweud wrthyh:

- bod y rhodd ar ran rhywun arall
- manylion y rhoddwr gwirioneddol

Un enghraifft o hyn yw lle mae trefnydd digwyddiad yn trosglwyddo'r enillion o ginio a gynhaliwyd yn benodol i godi arian ar ran eich ymgyrch.

Os oes gennych reswm dros gredu y gallai rhywun fod wedi gwneud rhodd ar ran rhywun arall ond nad yw wedi dweud wrthyh, rhaid i chi ganfod y ffeithiau fel y gallwch wneud y gwiriadau priodol.

Os nad ydych yn siŵr pwy yw'r rhoddwr gwirioneddol, rhaid i chi beidio â derbyn y rhodd.

Pryd rydych yn 'cael' rhodd?

Rydych fel arfer yn 'cael' rhodd ar y diwrnod rydych yn dod yn berchen arni.

Er enghraifft:

- os rhoddir taflenni am ddim i chi, rydych yn cael y rhodd pan gaiff y taflenni eu trosglwyddo i chi.
- os rhoddir siec i chi, rydych yn cael y rhodd ar y diwrnod y mae'r siec yn cael ei chlirio.
- os trosglwyddir rhodd yn uniongyrchol i'ch cyfrif banc, rydych yn cael y rhodd ar y dyddiad y mae'r arian yn cyrraedd eich cyfrif.

Sut rydych yn dychwelyd rhodd?

Os ydych yn gwybod pwy yw'r rhoddwr, rhaid i chi ei dychwelyd iddo o fewn 30 diwrnod i gael y rhodd.

Os daw'r rhodd o ffynhonnell anhysbys (er enghraifft, rhodd arian o £100 yn ddiennw), rhaid i chi ei dychwelyd o fewn 30 diwrnod at:

- y sawl a drosglwyddodd y rhodd i chi; neu
- y sefydliad ariannol a ddefnyddiwyd i drosglwyddo'r rhodd

Os na ddychwelwch y rhodd o fewn 30 diwrnod, rhaid i chi anfon y rhodd atom. Byddwn yn ei thalu i mewn i Gronfa Gyfunol Llywodraeth y DU.

Sut rydych yn prasio rhodd?

Rhaid i chi brisio unrhyw rodd nad yw'n arian parod. Gwerth y rhodd yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth yr hyn a gewch a'r swm (os o gwbl) a dalwch amdano.

Os rhoddir eiddo, nwyddau neu wasanaethau am ddim i chi, neu am ostyngiad anfasnachol o fwy na 10%, rhaid i chi eu prasio ar gyfradd y farchnad.

Er enghraifft:

Cyfradd y farchnad am nwyddau	-	Y pris a dalwch	=	Gwerth y rhodd
£200	-	£100	=	£100

Neu:

Cyfradd y farchnad am wasanaethau	-	Y pris a dalwch	=	Gwerth y rhodd
£150	-	£0	=	£150

Os mai darparwr masnachol yw'r rhoddwr, dylech ddefnyddio'r cyfraddau y mae'n eu codi ar gwsmeriaid tebyg eraill. Os nad yw'r wybodaeth hon ar gael, dylech ganfod beth mae darparwyr tebyg yn ei godi am yr un eiddo, nwyddau neu wasanaethau a defnyddio hyn fel cyfradd y farchnad. Dylech gadw cofnod o'r modd y lluniwyd eich prisiad.

Prasio rhodd drwy nawdd

Os bydd rhywun yn noddi cyhoeddiad neu ddigwyddiad ar ran yr ymgeisydd, gwerth y rhodd yw'r swm llawn a dalwyd ganddo. Ni ddylech ddidynnu unrhyw symiau ar gyfer unrhyw fudd y mae'n ei gael drwy'r nawdd. Gellir gweld ein taflen ffeithiau ar nawdd [yma](#).

Gostyngiadau masnachol yw'r rhai sydd ar gael i gwsmeriaid tebyg eraill, fel gostyngiadau ar gyfer swmp-archebion neu ostyngiadau tymhorol.

Gostyngiadau anfasnachol yw gostyngiadau arbennig a roddir i chi, yn benodol, gan gyflenwyr. Mae hyn yn cynnwys unrhyw gyfradd arbennig nad yw ar gael ar y farchnad agored.

Os byddwch yn dal yn ansicr ynghylch sut y dylech brisio rhodd benodol, ffoniwch neu [e-bostiwch ni](#) i gael cyngor.

Prisio mathau eraill o roddion

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am brisio gofod swyddfa a staff wedi'u secondio yn y [Papur Arbenigol: Rhannu gwariant ar ymgyrchu](#).

Pa gofnodion sydd angen i chi eu cadw?

Rhoddion a dderbyniwyd gennych

Os derbyniwch rodd gwerth dros £50, rhaid i chi gofnodi'r manylion hyn:

- enw a chyfeiriad y rhoddwr
- os mai cwmni yw'r rhoddwr, rhif cofrestru a chyfeiriad cofrestredig y cwmni
- y swm (ar gyfer rhodd ariannol) neu natur a gwerth y rhodd (ar gyfer rhodd anariannol)
- y dyddiad y cawsoch y rhodd
- y dyddiad y derbyniwyd y rhodd

I gael rhagor o wybodaeth am sut i wirio rhoddion, gweler Rhan 2 o'r adran hon.

Os mai unigolyn yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi ei gyfeiriad fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr etholwyr berthnasol. Os mai etholwr tramor yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi ei gyfeiriad cartref, a hynny am na fydd unrhyw gyfeiriad yn ymddangos ar y gofrestr etholwyr.

Os mai cwmni yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi'r enw cofrestredig, y swyddfa gofrestredig a rhif y cwmni fel y mae'n ymddangos ar Gofrestr Tŷ'r Cwmnïau.

Os mai cymdeithas anghorfforedig yw'r rhoddwr, rhaid i chi gofnodi cyfeiriad y brif swyddfa, a hynny am nad oes cofrestr o gymdeithasau anghorfforedig y gellir cyfeirio ati.

Rhoddion a ddychwelwyd gennych

Os cewch rodd o ffynhonnell nas caniateir, rhaid i'r asiant etholiadol ei dychwelyd neu ei thalu i'r Comisiwn, er mwyn i ni

27

allu ei thalu i mewn i'r gronfa gyfunol a chofnodi'r manylion hyn:

- y swm (ar gyfer rhodd ariannol) neu natur a gwerth y rhodd (ar gyfer rhodd anariannol)
- enw a chyfeiriad y rhoddwr (oni wnaed y rhodd yn ddi-enw)
- os nad ydych yn gwybod pwy yw'r rhoddwr, manylion am sut y rhoddwyd y rhodd
- y dyddiad y cawsoch y rhodd
- y dyddiad y dychwelwyd y rhodd gennych
- y camau a gymerwyd gennych i ddychwelyd y rhodd (er enghraifft, yr unigolyn neu'r sefydliad y dychwelwyd y rhodd iddynt)

Ar ôl yr etholiad

Bydd angen i chi gofnodi'r manylion hyn ar eich ffurflen gwariant a rhoddion. Ceir rhagor o wybodaeth am y ffurflen, a phryd y bydd angen i chi ei dychwelyd, yn Adran C o'r ddogfen hon.

Ymgeiswyr sy'n aelodau plaid neu'n ddeiliaid swydd etholedig

Os ydych yn aelod o blaid wleidyddol gofrestredig neu os ydych eisoes yn dal rhyw swydd etholedig berthnasol, mae angen i chi ddilyn y rheolau ynglŷn â rhoddion a benthyciadau i chi, sy'n ymwneud â gweithgarwch gwleidyddol cyn y cyfnod a reoleiddir. Er enghraifft, efallai y cewch rodd er mwyn helpu i ariannu'ch ymgyrch i gael eich ethol yn ymgeisydd, neu ar gyfer gweithgarwch ymgyrchu cyn y cyfnod a reoleiddir.

Deiliaid swydd etholedig yw:

- aelod o Senedd y DU
- aelod o Senedd Ewrop a etholwyd yn y DU
- aelod o Senedd yr Alban
- aelod o Gynulliad Cenedlaethol Cymru
- aelod o Gynulliad Gogledd Iwerddon
- maer awdurdodau cyfunol yn Lloegr
- aelod o unrhyw awdurdod lleol yn y DU, heb gynnwys cynghorau plwyf neu gymuned
- aelod o Gynulliad Llundain Fwyaf
- Maer Llundain neu unrhyw faer etholedig arall, neu
- Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu

Galwn yr unigolion hyn yn 'dderbynwyr a reoleiddir'. Os ydych yn dderbynnydd a reoleiddir a'ch bod yn cael rhoddion neu fenthyciadau penodol gwerth mwy na £500, gallwch ond eu derbyn o ffynonellau a ganiateir. Mae gennych 30 diwrnod ar ôl i chi eu cael i benderfynu a ddylech eu derbyn.

Os ydych yn dal un o'r swyddi etholedig hyn a'ch bod yn bwriadu sefyll ar gyfer llywodraeth leol, dylech sicrhau nad oes un swydd yn eich atal rhag dal y llall. Rhoddir rhagor o wybodaeth am anghymhwyso yn ein canllawiau ar [sefyll etholiad](#)

29

Os derbyniwch rodd neu fenthyciad gwerth mwy na £1,500 (neu roddion neu fenthyciadau o un ffynhonnell sy'n gwneud cyfanswm o fwy na £1,500), rhaid i chi roi gwybod i ni amdani o fewn 30 diwrnod i'w derbyn. Os cewch eich ethol, bydd y rheolau hyn hefyd yn gymwys i chi ar ôl i chi gael eich ethol.

Gallwch weld ein canllawiau ar y rheolau hyn yma:

http://www.electoralcommission.org.uk/_data/assets/electoral_commission_pdf_file/0019/13708/026-regulated-donees-guidance-final.pdf

Rhan Dau - Sut i gadarnhau eich bod yn gallu derbyn rhodd

Cyn i chi dderbyn unrhyw rodd o fwy na £50 at ddiben talu treuliau etholiad, rhaid i chi gymryd pob cam rhesymol i:

- sicrhau eich bod yn gwybod pwy yw'r ffynhonnell wirioneddol
- cadarnhau bod y ffynhonnell yn un a ganiateir

Mae gennych 30 diwrnod i wneud hyn, a dychwelyd y rhodd os na allwch ei derbyn. Os cadwch rodd am fwy na 30 diwrnod, tybir eich bod wedi ei derbyn.

Os cadwch rodd nas caniateir ar ôl y cyfnod hwn, efallai y byddwch yn cyflawni trosedd a gallwn wneud cais i'r llysoedd am iddi gael ei fforffedu i ni i'w thalu i mewn i'r gronfa gyfunol.

Os nad yw'n gwbl glir pwy y dylech ei drin fel rhoddwr, cadarnhewch y ffeithiau er mwyn gwneud yn siŵr.

Rhoddion gan unigolion

Beth sy'n gwneud unigolyn yn rhoddwr a ganiateir?

Rhaid i unigolion fod ar un o gofrestrau etholwyr y DU ar adeg rhoi'r rhodd. Mae hyn yn cynnwys etholwyr tramor.

Sut rydych yn cadarnhau bod unigolyn yn rhoddwr a ganiateir?

Gallwch ddefnyddio'r gofrestr etholwyr i gadarnhau a yw unigolyn yn rhoddwr a ganiateir. Mae hawl gan ymgeiswyr a'u hasiantiaid i gael copi am ddim o'r gofrestr etholwyr lawn yn ystod y cyfnod cyn etholiad. Dim ond er mwyn cadarnhau a yw rhoddwr yn rhoddwr a ganiateir neu at ddibenion etholiadol eraill y cewch ddefnyddio'r gofrestr. Rhaid i chi beidio â'i rhoi i unrhyw un arall.

Dylech gysylltu â'r adran cofrestru etholiadol yn eich cyngor lleol am gopi, gan esbonio eich bod yn gofyn am un fel ymgeisydd mewn etholiad, neu fel asiant etholiadol ar ran yr ymgeisydd.

Dylech hefyd ofyn i'r adran anfon yr holl ddiweddariadau i'r gofrestr hefyd. Mae hyn yn bwysig oherwydd gall enw etholwr gael ei dynnu oddi ar y gofrestr ac felly ar adeg rhoi rhodd efallai na fydd yn rhoddwr a ganiateir.

Rhaid i chi edrych ar y gofrestr a'r diweddariadau'n ofalus, er mwyn sicrhau bod y person ar y gofrestr ar y dyddiad y cawsoch y rhodd.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw llawn y rhoddwr
- y cyfeiriad fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr etholwyr, neu os mai etholwr tramor yw'r person, ei gyfeiriad cartref (boed yn y DU neu rywle arall).

Efallai y bydd yn ddefnyddiol nodi rhif etholiadol y rhoddwr fel cofnod o'ch gwiriadau

O dan amgylchiadau arbennig, mae gan bobl gofrestrriad diennw. Os oes rhoddwr wedi'i gofrestru'n diennw, cysylltwch â ni i gael cyngor.

Sut i wirio bod cwmni yn rhoddwr a ganiateir

Beth sy'n gwneud cwmni yn rhoddwr a ganiateir?

Mae cwmni yn rhoddwr a ganiateir os yw:

- wedi'i gofrestru o dan Ddeddf Cwmnïau 2006 ac
- wedi'i gorffori yn un o Aelod-wladwriaethau'r UE, ac
- yn cynnal busnes yn y DU

Rhaid i chi fod yn siŵr bod y cwmni yn bodloni pob un o'r tri maen prawf.

Sut y gallaf gadarnhau cofrestrriad cwmni a chorfforiad yn yr UE?

Dylech edrych ar y gofrestr yn Nhŷ'r Cwmnïau, gan ddefnyddio'r gwasanaeth Webcheck am ddim yn www.companies-house.gov.uk. Dylech edrych ar gofnod cofrestru llawn y cwmni.

Er mwyn cadarnhau bod y cwmni yn rhoddwr a ganiateir, bydd angen i chi edrych ar ei rif cofrestru. Dim ond rhif fydd gan rai cwmnïau. Mae gan gwmnïau eraill lythyren fel rhagddodiad i'r rhif.

Mae'r tabl isod yn dangos i chi a yw cwmni â rhagddodiad penodol yn rhoddwr a ganiateir, cyhyd â'i fod hefyd yn cynnal busnes yn y DU.

Llythyren rhagddodiad	A yw'n rhoddwr a ganiateir?
Dim	Ydy
NI, SC	Ydy
FC, NF, SF	Ydy, os yw 'gwlad tarddiad' ar y cofnod ar y gofrestr yn un o Aelod-wladwriaethau'r UE
OC, SO, NC	Ydy, fel partneriaeth atebolwydd cyfyngedig – gweler yr adran ar wahân isod
IP, SP, NP, NO	Efallai – gweler cymdeithasau diwydiannol a darbodus yn yr adran 'Mathau eraill o roddwr'
Unrhyw ragddodiad arall	Nac ydy

Er mwyn cadarnhau a yw cwmni wedi'i gorffori yn un o aelod-wladwriaethau'r UE, dylech edrych ar y Gofrestr Ewropeaidd o Fusnesau gan ddefnyddio'r adnodd chwilio am gwmnïau am ddim yn www.gbrdirect.eu.

Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?

Rhaid i chi fodloni'ch hun bod y cwmni yn cynnal busnes yn y DU. Gall y busnes fod yn un nid er elw.

Hyd yn oed os ydych yn gyfarwydd â'r cwmni eich hun, dylech edrych ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau er mwyn gweld:

- a yw'r cwmni yn cael ei ddiddymu, yn segur, neu ar fin cael ei ddileu o'r gofrestr

- a yw cyfrifon a ffurflen flynyddol y cwmni yn hwyr

Mae'n bosibl bod cwmni yn dal i gynnal busnes os yw'n cael ei ddiddymu, yn segur neu'n hwyr yn cyflwyno dogfennau, ond dylech wneud gwiriadau ychwanegol er mwyn bodloni'ch hun mai felly y mae.

- ran unrhyw gwmni, dylech ystyried edrych ar y canlynol:
- gwefan y cwmni
- cyfeirlyfrau ffôn neu wefannau dibynadwy masnachau perthnasol
- y cyfrifon diweddaraf a gyflwynwyd i Dŷ'r Cwmnïau

Os nad ydych yn siŵr o hyd bod cwmni yn rhoddwr a ganiateir ar ôl gwneud eich gwiriadau, **e-bostiwch** neu ffoniwch ni i gael cyngor.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- yr enw fel y mae'n ymddangos ar gofrestr Tŷ'r Cwmnïau
- cyfeiriad swyddfa gofrestredig y cwmni
- rhif cofrestru'r cwmni.

Partneriaethau atebolrwydd cyfyngedig

Beth sy'n gwneud partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir?

Mae partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir:

- os yw wedi'i chofrestru yn Nhŷ'r Cwmnïau
- yn cynnal busnes yn y DU

Sut rydych yn cadarnhau bod partneriaeth atebolrwydd cyfyngedig yn rhoddwr a ganiateir?

Dylech edrych ar y gofrestr yn Nhŷ'r Cwmnïau, gan ddefnyddio'r gwasanaeth Webcheck am ddim yn www.companies-house.gov.uk.

Bydd angen i chi edrych ar rif cofrestru'r bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig. Dim ond rhifau sy'n dechrau gydag OC, SO neu NC sy'n bartneriaethau atebolrwydd cyfyngedig a ganiateir.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth yn yr adran flaenorol 'Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?' ar y dudalen flaenorol.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- yr enw fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr
- cyfeiriad swyddfa gofrestredig y bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig.

Dylech hefyd gofnodi rhif cofrestru'r bartneriaeth atebolrwydd cyfyngedig.

Cymdeithasau anghorfforedig

Mae cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir:

- os bydd ganddi fwy nag un aelod
- os yw'r brif swyddfa yn y DU
- os yw'n cynnal busnes neu weithgareddau eraill yn y DU

Sut rydych yn cadarnhau bod cymdeithas anghorfforedig yn rhoddwr a ganiateir?

Nid oes unrhyw gofrestr o gymdeithasau anghorfforedig.

Mae p'un a yw'n rhoddwr a ganiateir yn fater ffeithiol ym mhob achos.

Yn gyffredinol, bydd gan gymdeithas anghorfforedig fwy nag un aelod ac mae'n debygol o feddu ar y canlynol:

- aelodaeth adnabyddadwy,
- rheolau neu gyfansoddiad, a
- bodolaeth ar wahân i'w haelodau

Er enghraifft, gall clybiau aelodau fod yn gymdeithasau anghorfforedig weithiau.

Os nad ydych yn siŵr a yw cymdeithas yn bodloni'r meini prawf, dylech ystyried a yw'r rhodd gan yr unigolion ynddi mewn gwirionedd (yn hytrach na'r gymdeithas) neu a oes rhywun yn y gymdeithas yn gweithredu fel asiant dros eraill.

Os credwch mai felly y mae, rhaid i chi gadarnhau bod pob un o'r unigolion a gyfrannodd fwy na £50 yn rhoddwyr a ganiateir a'u trin fel y rhoddwyr.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am gynnal busnes yn yr adran flaenorol 'Sut rydych yn cadarnhau a yw'r cwmni yn cynnal busnes yn y DU?'.

37

Os hoffech gael mwy o gyngor ar gadarnhau p'un a yw cymdeithasau anghorfforedig yn rhoddwyr a ganiateir mewn achosion penodol, cysylltwch â ni.

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw'r gymdeithas anghorfforedig
- prif gyfeiriad y gymdeithas anghorfforedig.

Mathau eraill o roddwyr

Mae'r tabl isod yn dangos sut rydych yn cadarnhau bod mathau eraill o roddwr yn rhoddwyr a ganiateir.

Math o roddwr	Gofyniad	Ble i edrych
Plaid wleidyddol	Cofrestrwyd ar gofrestr pleidiau gwleidyddol Prydain Fawr	Y Comisiwn Etholiadol www.comisiwnetholiadol.org.uk
Undeb llafur	Wedi'i restru'n undeb llafur gan y Swyddog Ardystio	Y Swyddog Ardystio (Prydain Fawr) www.certoffice.org Y Swyddog Ardystio (Gogledd Iwerddon) http://www.nicertoffice.org.uk/
Cymdeithas adeiladu	Cymdeithas adeiladu o fewn ystyr Deddf Cymdeithasau Adeiladu 1986	Yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol https://www.fca.org.uk/firms/mutuals-public-register
Cymdeithas lesiant / ddiwydiannol neu ddarbodus	Wedi'i chofrestru o dan Ddeddf Cymdeithasau Llesiant 1974 neu Ddeddf Cymdeithasau Darbodus a Diwydiannol 1965	Yr Awdurdod Ymddygiad Ariannol https://www.fca.org.uk/firms/mutuals-public-register

Pa wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chofnodi?

Rhaid i chi gofnodi:

- enw'r rhoddwr
- cyfeiriad prif swyddfa gofrestredig y rhoddwr, fel y mae'n ymddangos ar y gofrestr berthnasol.

Adran C – Ar ôl yr etholiad

Mae'r adran hon yn esbonio sut i roi gwybod am gyllid eich ymgyrch ar ôl yr etholiad.

Ar ôl yr etholiad

Ar ôl yr etholiad, dylai'r **asiant** sicrhau'r canlynol

- rhaid i bob anfoneb ddod i law o fewn 21 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan
- rhaid i bob anfoneb gael ei thalu o fewn 28 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan
- rhaid cyflwyno manylion gwariant a rhoddion yr ymgeiswyr i'r Swyddog Canlyniadau, ynghyd â datganiad yn cadarnhau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir, o fewn 35 diwrnod ar ôl i ganlyniad yr etholiad gael ei ddatgan

Rhaid i chi gyflwyno ffurflen, hyd yn oed os nad ydych wedi gwario unrhyw arian. Gelwir hwn yn ddatganiad 'dim trafodion'.

Dyddiad y caiff y canlyniad ei ddatgan	Y dyddiad diweddaraf i:		
	Derbyn eich anfonebau	Talu'ch anfonebau	Cyflwyno'ch ffurflen a datganiad yr asiant
4 Mai 2017	25 Mai 2017	1 Mehefin 2017	8 Mehefin 2017
5 Mai 2017	26 Mai 2017	2 Mehefin 2017	9 Mehefin 2017

Rhaid i'r ymgeisydd hefyd anfon datganiad at y swyddog canlyniadau yn cadarnhau bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir.

Rhaid gwneud hyn o fewn saith diwrnod gwaith i gyflwyno'r ffurflen.

Os bydd yr ymgeisydd y tu allan i'r Deyrnas Unedig pan fydd angen cyflwyno'r datganiad, caiff y terfyn amser ei ymestyn i 14 diwrnod ar ôl iddo ddychwelyd.

Mae copi o'r ffurflen gwariant a'r datganiadau y mae angen i chi eu cwblhau [yma](#).

Anfonebau sy'n dod i law neu sy'n cael eu talu ar ôl y terfynau amser

Rydym yn galw hawliadau (anfonebau ar gyfer gwariant gan ymgeisydd) nas derbynir gan yr asiant etholiadol o fewn y terfyn amser o 21 diwrnod yn **hawliadau heb eu talu**.

Ni ellir yn gyfreithlon dalu hawliadau heb eu talu oni cheir gorchymyn llys yn caniatáu talu'r hawliad.

Rydym yn galw hawliadau (anfonebau) a gyflwynwyd o fewn y terfyn amser o 21 diwrnod ond nad ydynt wedi cael eu talu o fewn y terfyn amser o 28 diwrnod yn **hawliadau y mae anghydfod yn eu cylch**.

Ni ellir yn gyfreithlon dalu hawliadau y mae anghydfod yn eu cylch heb i orchymyn llys gael ei roi gyntaf yn caniatáu talu'r hawliad.

Rhaid rhoi gwybod am unrhyw hawliad sy'n cael ei dalu:

- ar ôl y terfyn amser o 21 diwrnod i dderbyn anfoneb; neu
- ar ôl y terfyn amser o 28 diwrnod ar gyfer taliadau,

ar ôl cais **llwyddiannus** i'r llys, ac **ar ôl** y terfyn amser ar gyfer cyflwyno ffurflenni gwariant etholiad, yn ysgrifenedig i'r swyddog canlyniadau o fewn saith diwrnod i'w dalu, ynghyd â chopi o'r gorchymyn llys.

Gall fod yn drosedd talu hawliad heb ei dalu heb orchymyn llys.

Cwblhau'ch ffurflen

Gelwir yr adroddiad ar wariant a rhoddion yn 'ffurflen'.

Rhaid i'r asiant gwblhau'r ffurflen, ac mae'n rhaid iddi gynnwys y canlynol ar gyfer pob eitem gwariant:

- ar gyfer beth roedd y gwariant – er enghraifft, taflenni neu hysbysebu
- enw a chyfeiriad y cyflenwr
- y swm neu'r gwerth
- manylion pryd yr aed i'r gwariant a phryd y'i talwyd
- manylion unrhyw symiau sydd heb eu talu neu y mae anghydfod yn eu cylch
- manylion unrhyw wariant tybiannol, a datganiad o'i werth
- anfonebau neu dderbynebion ar gyfer unrhyw daliad o £20 neu fwy
- manylion unrhyw dreuliau personol

Rhaid i'r ffurflen hefyd gynnwys manylion pob rhodd dros £50. Mae rhagor o wybodaeth am y manylion y mae angen i chi eu cofnodi yn Adran B. Rhaid i'r ymgeisydd a'r asiant hefyd lofnodi datganiad bod y ffurflen yn gyflawn ac yn gywir hyd eithaf eu gwybodaeth a'u cred. Eich chyfrifoldeb chi yw adrodd gwariant ymgeisydd yn llawn a chywir, Dylech sicrhau eich bod yn deall y rheolau a bod yr holl wariant wedi'i awdurdodi, cofnodio ac adrodd yn gywir

Mae'n drosedd gwneud datganiad ffug yn fwriadol neu'n fyrbwyll. Rydym yn paratoi ffurflenni y gallwch eu defnyddio ar gyfer eich ffurflen a'ch datganiadau. Mae'r rhain ar gael ar ein tudalen canllawiau i [ymgeiswyr ac asiantiaid](#). Maent yn cwmpasu'r holl wybodaeth y mae'n rhaid i chi ei chynnwys.

Sut y gallwn helpu

Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn y dogfennau canllaw a awgrymwyd gennym yn y ddogfen hon, neu gallwch weld ein holl ganllawiau a'n hadnoddau diweddaraf ar ein gwefan.

Os yw'n haws, gallwch hefyd ein ffonio drwy ddefnyddio'r rhifau ffôn isod neu drwy anfon e-bost atom. Rydym yma i helpu, felly cysylltwch â ni.

Cymru:

Ffoniwch ni ar 0333 103 1929

E-bostiwch ni yn: gwybodaeth@comisiwnetholiadol.org.uk

Neu ewch i: www.comisiwnetholiadol.org.uk

Rydym yn croesawu adborth ar ein canllawiau – e-bostiwch ni yn pef@electoralcommission.org.uk